

Oponentní posudek disertační práce

Lucie Kodišová: Materiály ke zlatnictví na dvoře Karla IV. : Zlatnické práce v zahraničí

Úvodem bych chtěl poznamenat, že název doktorské práce je poněkud zavádějící. Nemělo být v názvu spíše slovo Materiálie než Materiály? Z dalšího kontextu vyplývá, že autorce jde o opravdu o materiály, a to zejména mineralogické povahy, o nichž pojednává pouze v poslední páté kapitole práce. I v tomto případě je název ne úplně charakteristický, neboť autorka by musela zkoumat i kovy z nichž jsou díla zlatnictví zhotovena. V

Práce je věnována zlatnickým dílům z doby vlády Karla IV., která jsou uložena v zahraničních sbírkách. Autorka si stanovila ambiciózní cíl zpracovat formou katalogu bohemikální památky pražského zlatnictví z doby Karla IV. a to na základě poznání některých materiálů, z nichž jsou vyrobeny. Z tohoto hlediska jde o inovativní téma. Díla zlatnictví z doby Karla IV. byla již dílčí formou mnohokrát publikována v řadě českých i v zahraničních monografiích a katalozích, takže první čtyři kapitoly práce jsou spíše přehledové, totéž platí i o katalogu, v němž se neobjevuje žádné nové dílo.

Práce je rozčleněna do několika kapitol a každá kapitola pak do podkapitol. V úvodní kapitole autorka podává přehled dosavadní literatury. Zde ovšem některé publikace chybí, jako katalog nerealizované výstavy České umění gotické 1350-1420 (Praha 1970), kde je zlatnictví na dvoře Karla IV. a Václava IV. věnována samostatná kapitola, včetně katalogových hesel či publikace Praha středověká, kde je zpracováno E. Pochem pražské zlatnictví. V této kapitole postrádám i zmínku o publikaci I. Kyzourové věnované Svatovítskému pokladu (tuto práci pak autorka v dalších kapitolách cituje). Chybí mi i zmínky o literatuře věnované tzv. Karlštejnskému pokladu a katalogy Uměleckoprůmyslového muzea věnované středověkému uměleckému řemeslu. První čtyři kapitoly mají spíše kompilativní charakter. Druhá kapitola je nazvána Styl za vlády Karla IV., což je opět trochu zavádějící, neboť v úvodu bych předpokládal přehled názorů na stylové otázky v umění Karla IV. Autorka někdy zaměňuje způsob technologického zpracování za slovo styl (viz s. 18-např. osazení drahokamů na svatováclavské koruně). Rozsáhlou kapitolu věnovala L. Kodišová Karlu IV. jako sběrateli, což je ovšem trochu nepřesné, neboť Karel shromažďoval relikvie s jiným záměrem než činí sběratelé. Autorka v této kapitole shromáždila řadu odkazů na symboliku drahých kamenů v karlovském umění. Trochu však opominula jeden důležitý dobový text, kterým je legenda o sv. Kateřině, v níž je líčena nádherná síň zdobená zlatem a drahými kameny. Kapitolu Život církve v době Karla IV. považuji v práci za nadbytečnou, navíc s velice selektivní literaturou. Jde o obsahem nejslabší kapitolu z celé práce. Stejně zbytečná a obsahově velice "vyprázdněná" je kapitola Svátosti a obřady na panovnickém dvoře. Autorka vůbec necituje práci Miroslava Šmieda věnovanou kultům a relikviím na dvoře Karla IV., stejně jako práce Jiřího Kuthana věnované Královskému dílu!! V této kapitole mělo být zmíněno ukazování relikvií, což je učiněno až v kapitole následující. V kapitole o cášském pokladu je literatura opět velmi selektivní.

Za odborně nejprínosnější v celé práci pak považuji kapitolu Drahokamové inkrustace a nádoby doby Karla IV. Zde autorka prokázala dobrou znalost literatury. Přivítal jsem i krátký exkurz o přenosných oltářích, v němž jsou ale nepřesnosti. V závěru práce je dobře

zpracovaný katalog možných děl pražského zlatnictví v zahraničních sbírkách. V závěru práce pak autorka shrnuje přínosy práce. Rozhodně přínosem autorky není zjištění o duchovní a reprezentativní povaze a úloze shromažďovaných relikvií, to se již objevuje ve starší literatuře (Stejskal, Fajt, Royt ad.). Za skutečný přínos považuji pouze kapitulu pátou.

Poznámky:

s. 20- myslím, že autorka měla více objasnit co znamená pojem mluvící relikviář .

s.21-k symbolice zlata a drahých kamenů ve středověku viz i studie o opatu Sugerovi od E. Panofského.

s. 22 – u busty sv. Ludmily postrádám odkaz na knihu Z. Hledíkové o Janu IV. z Dražic. Jmenovaná považuje Jana IV. z Dražic za jejího objednavatele

s. 23- k bustě Karla Velikého měla být citována klasická práce Grimmova o cášském dómu.

s. 27 – v případě univerzitních insignií postrádám odkaz na tzv. velké Dějiny Univerzity Karlovy

s. 31 – nebyla v benátském relikviáři umístěna spíše socha Bolestného Krista, a to vzhledem

s. 42 – Jde přesně o augustiniány kanovníky, které Jan IV. uvedl do Roudnice nad Labem. Navíc zde postrádám odkazy na zásadní historické práce Z. Hledíkové, J. Kadlece či F. Machilka.

s. 43- u litomyšlského biskupství postrádám odkaz na monografii Z. Nejedlého Dějiny Litomyšle

s. 44 – u pražské univerzity postrádám odkazy na Dějiny Univerzity Karlovy

s. 52- Postrádám odkaz na publikaci Magister Theodoricus .

s. 60 – cášský oktogon není chórem.

s. 67- v kapli sv. Kříže nelze mluvit o portrétu Karla Velikého

s. 105 – postrádám odkaz na katalog výstavy Magister Theodoricus, kde je podrobně pojednáno o inkrustacích

s. 90 – údaje o české královské koruně se opakují (s. 16 a 90)

s. 119 – v případě kaple sv. Kateřiny na Karlštejně, či spíše menší kapli Ostatků utrpení Páně postrádám odkaz na recentní knihu F. Fišera, který se otázkám patrocinia kaple podrobně věnoval.

K předložené práci L. Kodišové mám řadu odborných výhrad. Autorka měla velké ambice, ale někdy méně znamená více. Některé kapitoly jsou v práci nadbytečné a souvisí s jejím zaměřením velice okrajově. Navíc jsou pouze povrchní kompilací literatury, v některých pasážích značně selektivní. Práci by prospělo, kdyby se autorka zaměřila pouze na gemy, nádoby z drahých kamenů a inkrustace. Význam práce snižují i četné překlepy.

I přes výše uvedené výhrady doktorskou práci Lucie Kodišové doporučuji k obhájení.

V Praze, dne 23. 8. 2019

Prof. PhDr. Ing. Jan Royt, PhD., DSc.